

Betaalbare kinderopvang voor iedereen: het kan!

In Vlaanderen is de prijs voor kinderopvang in 75 % van de vergunde plaatsen inkomensgerelateerd, of in het jargon IKG. In de overige 25 % wordt een vast tarief gehanteerd. Dat laatste is niet noodzakelijk de keuze van het kinderdagverblijf in kwestie. De Vlaamse overheid beslist via uitbreidingsrondes wie een IKG-tarief mag toepassen en wie niet.

Het al dan niet mogen toepassen van het IKG-tarief heeft grote gevolgen voor het kinderdagverblijf zelf, en onrechtstreeks ook voor de ouders:

- de subsidies zijn veel lager tot zelfs onbestaande buiten het IKG-stelsel, niettegenstaande dezelfde kwaliteitseisen worden opgelegd,
- waardoor ouders een veel hoger tarief dienen te betalen dan wanneer een IKG-tarief toegepast zou worden.

De voorbije jaren zijn door de Vlaamse overheid bijkomende middelen uitgetrokken om het aantal kinderopvangplaatsen te doen stijgen. Ook dit jaar wordt er 20 mln EUR extra uitgetrokken. Er moet echter nog veel meer gebeuren om tot een goed aanbod van betaalbare kinderopvang voor iedereen te komen.

Zoals aangegeven door Prof. Marc Vandenbroeck (UGent) kan verwacht worden dat de opvang door onthaalmoeders zal verminderen. Daarnaast zijn ook de grootouders minder beschikbaar door de langere loopbanen. Zelf spreekt de Minister van 17,500 bijkomend aantal plaatsen tegen 2020. De voorbije jaren was de groepsopvang in de zelfstandige kinderdagverblijven de motor achter de groei van het aantal opvangplaatsen. Met het nieuwe decreet dat op 1 april 2014 in voege trad, wordt de creatie van nieuwe plaatsen via die weg echter eerder tegengewerkt, dan wel ondersteund.

Nieuwe kinderdagverblijven kunnen immers geen IKG-tarief aanbieden en moeten een relatief hoge prijs aan de ouders aanrekenen, willen ze niet met verlies werken.

Binnen het IKG-stelsel worden de inkomsten van een crèche berekend op basis van het aantal prestaties op jaarbasis, de gemiddelde leeftijd van de kinderverzorgsters, en – de belangrijkste factor – het statuut van het kinderdagverblijf. Gaat het om een kinderdagverblijf dat voorheen “erkend en gesubsidieerd door Kind & Gezin” was, dan is de subsidiëring ruim hoger dan wanneer het gaat om een zelfstandig kinderdagverblijf.

Ter illustratie: een kinderdagverblijf met 44 plaatsen, een bezettingsgraad van 90 % en een gemiddelde leeftijd van 35 jaar, kan rekenen op een vergoeding van 37,26 EUR per prestatie in een zelfstandig kinderdagverblijf, terwijl dit 56,66 EUR per prestatie is voor een kinderdagverblijf “erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin”.

In vergelijking daarmee ontvangen kinderdagverblijven met een vrij tarief een basissubsidiëring van omgerekend 2,50 EUR/dag/plaats, of zelfs helemaal niets. Als je als nieuw zelfstandig kinderdagverblijf er in slaagt om – met dezelfde kwaliteitsnormen - je kosten te beperken tot 35 EUR per plaats per dag, moet je nog altijd 32,50 EUR per dag aan de ouders vragen.

In vergelijking met het IKG-tarief van 21,56 EUR voor ouders met een belastbaar inkomen van 60,000 EUR, is die 32,50 EUR onrealistisch veel meer. Voor ouders met een laag inkomen is dat tarief van 32,50 EUR per dag al helemaal geen optie.

Hoewel het onderwerp deels taboe is, leidt de druk op de dagprijs er toe dat men minder begeleidsters inzet dan nodig is, en soms zelfs minder dan opgelegd wordt. Door het ontbreken van elke marge, is er niet veel nodig om onderbemand te zijn. Ook het aanvaarden van al dan niet tijdelijke overbezetting, komt regelmatig voor.

Minister Vandeurzen heeft zich herhaaldelijk geëngageerd om meer betaalbare plaatsen te creëren en de verschillen tussen de verschillende vormen van groepsopvang gelijk te trekken, maar hij verwijst ook steeds naar de beperkte budgettaire marge. Dit stemt niet bepaald hoopvol. Een snelle berekening leert dat voor de realisatie van die twee objectieven een extra-budget van minimaal 200 mio EUR per jaar nodig is.

Toch zijn er o.i. mogelijke oplossingen:

- Maak van IKG een recht van ouders en niet van instellingen. Daarmee ga je kinderopvang stimuleren op die plaatsen waar het vandaag nodig is.
- Herzie de ouderbijdrage in het IKG-systeem: ouders met een hoog tot zeer hoog inkomen betalen in verhouding minder dan gezinnen met een modaal inkomen. Herbekijk ook de parameters: momenteel worden ouders die loon- en weddetrekkend zijn en wettelijk samenwonen benadeeld t.o.v. mensen met inkomsten uit vermogen en feitelijk samenwonenden.
- Analyseer de werkelijke kostprijs van kinderopvang bij de geëiste kwaliteitsnormen en stem de subsidiebedragen daar op af. Subsidieer niet meer, maar ook niet minder.
- Laat ruimte om een hogere kwaliteit na te streven, maar laat de meerkost door de ouders of hun werkgever dragen.
- Indien kinderen van werknemers van instellingen of bedrijven voorrang krijgen, verminder dan de overheidssubsidie en laat de werkgever in kwestie bijdragen.

Het kost politieke moed om ouders en instellingen die nu goed bedeed zijn binnen het IKG-systeem een stukje te laten inleveren. Daar staat tegenover dat met die inspanning betaalbare kinderopvang voor iedereen mogelijk wordt.

Kim Vereecken en Joep Van Lishout
VZW Kids & Co – Kinderopvanginitiatief in Herent